

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Autor: mgr Bartłomiej Kowalski

Promotor: prof. nadzw. dr hab. Czesław Paweł Klak

Temat rozprawy: „Przestępczość w bankowości elektronicznej”

Przedmiotem rozważań podjętych w rozprawie doktorskiej jest zagadnienie przestępczości w bankowości elektronicznej, a w szczególności określenie jej rozmiarów i dynamiki oraz ocena obowiązujących unormowań prawnych.

Jako podstawowy cel dysertacji przyjęto dokonanie analizy przestępczości w bankowości elektronicznej, po to aby dokonać weryfikacji hipotezy, iż obecny stan rozwiązań prawnych regulujących odpowiedzialność za przestępstwa w bankowości elektronicznej, mimo aktywności ustawodawcy w tym obszarze, chcąc skuteczniej realizować odpowiedzialność karną sprawców poszczególnych typów czynów zabronionych, wymaga dokonania nowelizacji. W tym celu również sformułowano pytania pomocnicze: czy wraz z rozwojem technologicznym w bankowości, zwiększającą się ilością kart etc. zwiększa się przestępczość w tym obszarze, czy też wprowadzane i nowelizowane rozwiązania prawne umożliwiają przeciwdziałanie pojawiającym się zagrożeniom? jak kwalifikowane są poszczególne zachowania zabronione? jakie wątpliwości interpretacyjne występują w tym obszarze? jak wygląda zjawisko przestępczości w bankowości elektronicznej, jaka jest jego skala, dynamika, struktura, kto jest sprawcą takich czynów? jak wygląda wykrywalność takich czynów, jakie problemy występują w praktyce ich ścigania? jakie sankcje orzekane są w odniesieniu do sprawców poszczególnych typów czynów zabronionych?

Weryfikację postawionych tez umożliwiło zastosowanie odpowiednich metod badawczych. W badaniu regulacji przestępstw w bankowości elektronicznej posłużono się metodą historyczno-prawną, w pozostałej zaś części metodą formalno-dogmatyczną. Dokonano analizy poglądów prezentowanych w piśmiennictwie i orzecznictwie. Sięgnięto również po analizę statystyczną, uzyskując na potrzeby prowadzonych badań dane statystyczne ze statystyki policyjnej oraz sądowej, które poddane zostały analizie w oparciu o kryteria pozwalające na udzielenie odpowiedzi na sformułowane pytania.

W pierwszej kolejności omówiono system bankowy w Polsce, w szczególności centralne instytucje systemu bankowego oraz zasady funkcjonowania banków, w tym specyfikę czynności bankowych. Następnie scharakteryzowano bankowość elektroniczną, dokonano przeglądu stanowisk w zakresie kryteriów podziałów bankowości elektronicznej, ze

szczególным uwzględnieniem klasyfikacji kładącej nacisk na kanały komunikacji. Kolejno, poddano analizie wybrane rodzaje instrumentów płatniczych, skupiając się przede wszystkim na kartach płatniczych z uwagi na ich powszechność w obrocie, a także dynamiczny rozwój. Rozważania te stały się podstawą do dokonania deskrypcji przestępstw w bankowości elektronicznej dotyczących kart płatniczych. Ponadto opisano internetowe przestępstwa w bankowości elektronicznej koncentrując się na phishingu i hackingu, które są najbardziej charakterystyczne, a zarazem najgroźniejsze dla pewności obrotu w ramach e-bankowości. Zasadniczą część pracy stanowi analiza danych statystycznych dotyczących przestępczości z wykorzystaniem bankowości elektronicznej w okresie od 1999 do 2015 roku

Badanie danych statystycznych, zostało dokonane przed wszystkim w oparciu o dane ze statystyki policyjnej, a także posłużono się uzyskanymi danymi w zakresie prawomocnych skazań osób dorosłych według czynu głównego w latach 1999-2014 oraz danymi dotyczącymi wymiaru kary wobec prawomocnych skazanych dorosłych w latach 2008-2014. Sporządzono portret statystycznego sprawcy czynu zabronionego w bankowości elektronicznej, a ponadto wygenerowano wyrok, jaki na sprawcę mógł być hipotetycznie orzeczony przez sąd w latach 2008-2014, w wybranych kwalifikacjach prawnych dotyczących czynów zabronionych w bankowości elektronicznej.

Przeprowadzona analiza wykazała, że dynamiczny rozwój bankowości elektronicznej spowodował, iż została ona włączona w krąg zainteresowań świata przestępczego. Pomimo podejmowanych działań w postaci ulepszania systemów, rewizji procedur czy wprowadzania innych środków pomocnych w walce z przestępcami, liczba nadużyć rośnie. Odnotowano znaczący wzrost ilości postępowań wszczętych i zakończonych, prowadzonych w poszczególnych kwalifikacjach dotyczących czynów zabronionych dotyczących bankowości elektronicznej w latach 1999-2015. Nastąpił również duży wzrost ilości przestępstw stwierdzonych i wykrytych, a ponadto zmniejsza się wykrywalność, a więc coraz rzadziej udaje się ustalić sprawców i doprowadzić ich do odpowiedzialności karnej. Tendencja wzrostowa jest spowodowana między innymi rozwojem technologicznym, zmieniającym się charakterem przestępczości, a także dostosowującym się prawem, które obejmuje penalizacją nowe typy czynów zabronionych dotyczących bankowości elektronicznej. Z drugiej strony, przedstawione w rozprawie wątpliwości przy kwalifikacjach prawnych oraz powstawanie nowych *modus operandi* wskazują na potrzebę zmiany prawa.

W zakończeniu dysertacji przedstawiono podsumowanie rozważań, zawarto wnioski sformułowane na gruncie obowiązujących przepisów oraz postulaty *de lege ferenda*.

Bartłomiej Kowalek